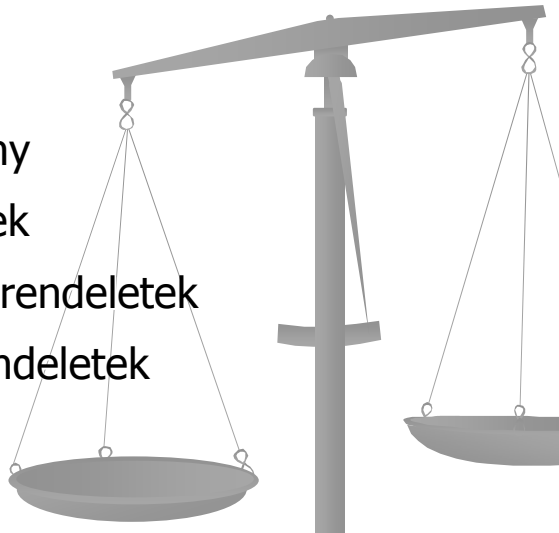

A természetvédelem jogi szabályozása

- Alkotmány
- Törvények
- Kormányrendeletek
- KvVM rendeletek

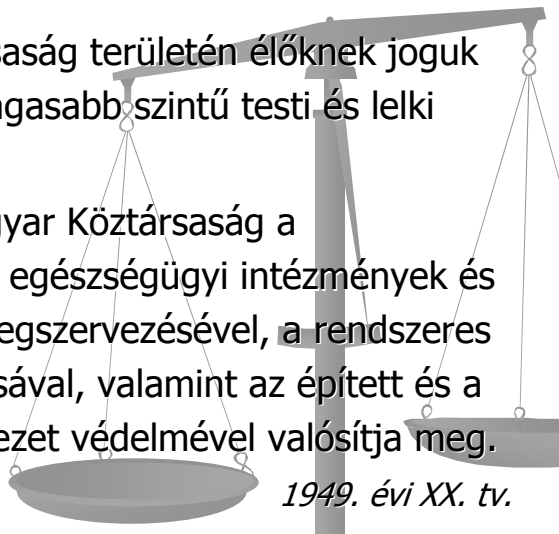

A Magyar Köztársaság Alkotmánya

70/D. §

- (1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.
- (2) Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testedzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.

1949. évi XX. tv.

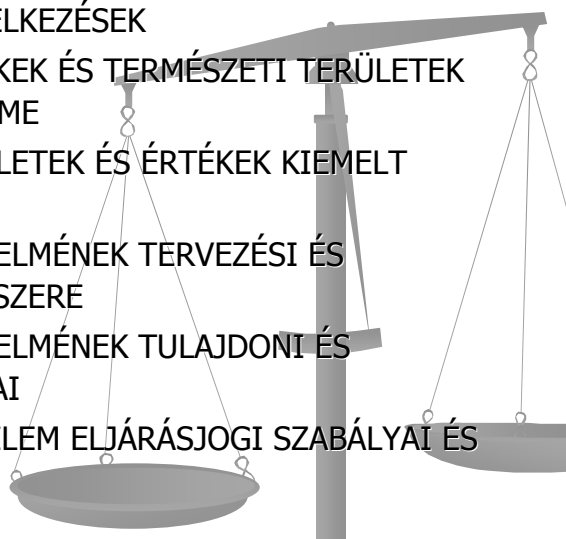

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

A természetvédelmi törvény szerkezete

- I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK
- II. TERMÉSZETI ÉRTÉKEK ÉS TERMÉSZETI TERÜLETEK
ÁLTALÁNOS VÉDELME
- III. TERMÉSZETI TERÜLETEK ÉS ÉRTÉKEK KIEMELT
OLTALMA
- IV. A TERMÉSZET VÉDELME ÉNEK TERVEZÉSI ÉS
SZERVEZETI RENDSZERE
- V. A TERMÉSZET VÉDELME ÉNEK TULAJDONI ÉS
GAZDASÁGI ALAPJAI
- VI. A TERMÉSZETVÉDELEM ELJÁRÁSJOGI SZABÁLYAI ÉS
SZANKCIÓI

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

- **A törvény célja**

általános és kiemelt védelem

- **A törvény hatálya**

minden természeti érték

- **Alapfogalmak**

t. érték, t. terület, természetes és természetközeli állapot, védett t. érték és terület, élőlény, élőhely, biológiai sokféleség, természeti rendszer, életközösség, fenntartható használat, természetkimélő megoldás ...

- **Alapelvek**

mindenki kötelessége a védelem, fenntarthatóság, tervezettség, nemzetközi együttműködés

II. TERMÉSZETI ÉRTÉKEK ÉS TERMÉSZETI TERÜLETEK ÁLTALÁNOS VÉDELME

- **Tájvédelem**

- **A vadon élő élővilág általános védelme**

- **Természeti területek körének meghatározása**

- **Az élőhelyek általános védelme**

- **A földtani természeti értékek általános védelme**

- **A természeti értékek és a természeti területek védelmével kapcsolatos eljárási szabályok**

Tájvédelem (6-7.§)

- Táj = a földfelszín térben lehatárolható, jellegzetes felépítésű és sajátosságú része, természeti értékek + kulturális értékek
- használat során meg kell őrizni természetközeli állapotát
- egyedi tájértékek nyilvántartása: NP igazgatóságok
- megóvás: új építmények tájba illesztés, nem használtak lebontása, tájba illő település-fejlesztés, művelés, tájsebek
- autópályák építése – vadátjárók
- madárbarát villanyvezetékek

A vadon élő élővilág általános védelme (8-14.§)

- A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.
- őshonos, behurcolt, tájidegen, visszatelepülő fajok definíciója
- A vadon élő szervezetekre vonatkozó rendelkezések kiterjednek a faj minden egyedére, annak valamennyi fejlődési szakaszára, alakjára, állapotára, részére.
- tilos a tömeges pusztítás
- genetikai állomány természetességének védelme

A vadon élő élővilág általános védelme (8-14.§)

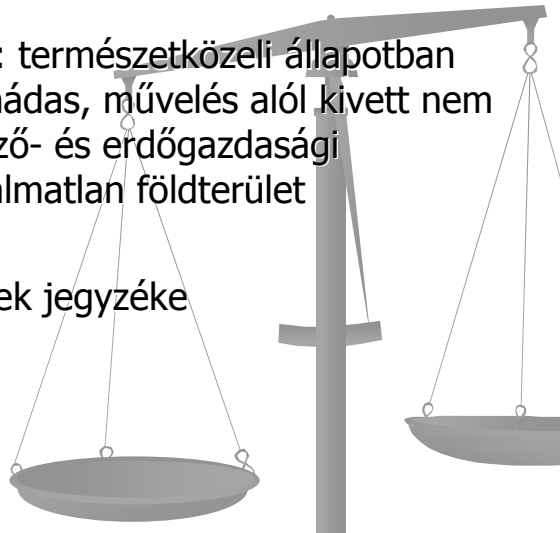
- A vadgazdálkodás, vadászat, halgazdálkodás, halászat és horgászat során biztosítani kell a természet védelméhez fűződő érdekek érvényesülését, a fenntartható használatot
- halászat, horgászat földművelési és vidékfejlesztési + természetvédelmi miniszterek együttes hatásköre (ld. 1997. évi XLI. tv.)
- vadászhatóság → vadászati tv. 1996. évi LV. tv.

A vadon élő élővilág általános védelme (8-14.§)

- felügyelőség kezdeményezhet vadászati, halászati tilalmat, tevékenység korlátozást, tiltást
- a vadászati hatóság a felügyelőség kezdeményezésére kötelezheti a vadászatra jogosultat a tájidegen vadon élő állatfajok állományának vadászati módszerekkel történő csökkentésére vagy felszámolására
- tilos a nem őshonos halfajok természetes vagy természetközeli vizekbe telepítése

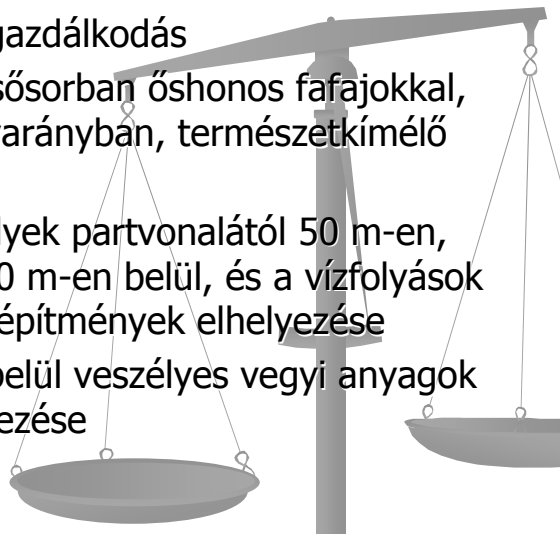
Természeti területek körének meghatározása (15-16.§)

- természeti terület: természetközeli állapotban lévő erdő, gyepek, nádasok, művelés alól kivett nem beépített és a mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterület
- természeti területek jegyzéke

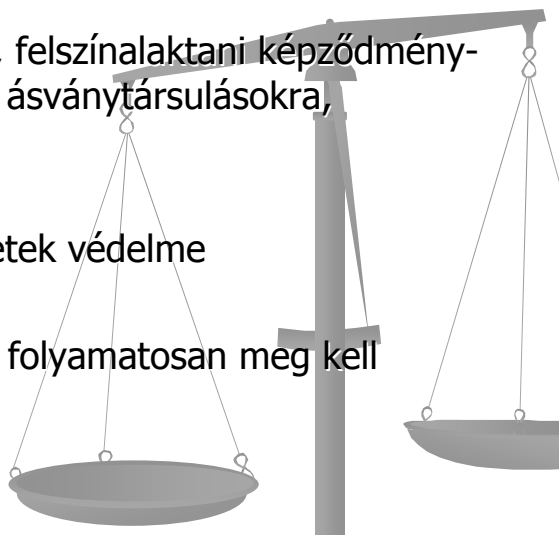
Az élőhelyek általános védelme (16-18.§)

- természetkímélő gazdálkodás
- erdő telepítése elsősorban őshonos fafajokkal, természetes elegyarányban, természetkímélő módon
- tilos a vizes élőhelyek partvonalától 50 m-en, tavak partjától 100 m-en belül, és a vízfolyások hullámterében új építmények elhelyezése
- tilos a 1000 m-n belül veszélyes vegyi anyagok kijuttatása, elhelyezése

A földtani természeti értékek általános védelme (19-20.§)

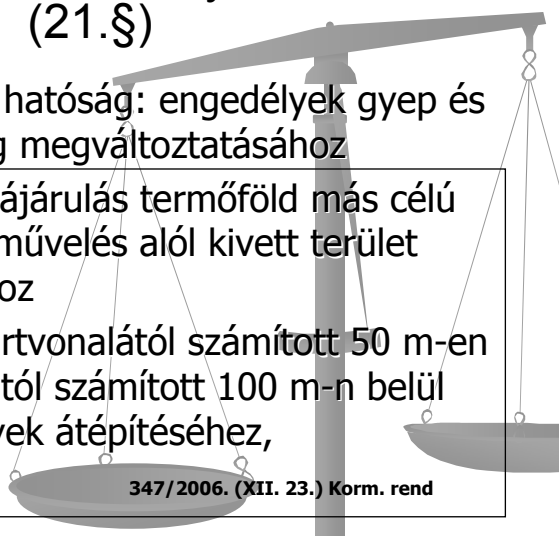
- kiterjed a földtani, felszínalaktani képződményekre, ásványokra, ásványtársulásokra, ősmaradványokra
- nyílt karsztos kőzetek védelme
- felszíni tájsebeket folyamatosan meg kell szüntetni

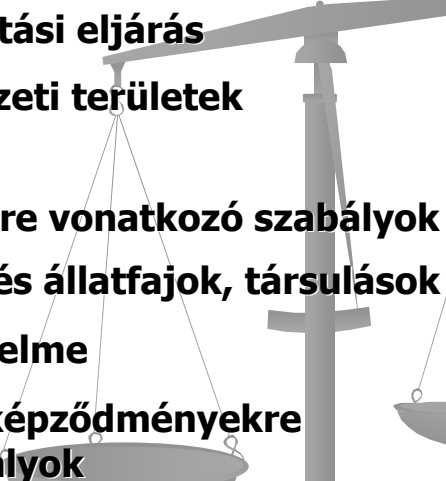
A természeti értékek és a természeti területek védelmével kapcsolatos eljárási szabályok (21.§)

- természetvédelmi hatóság: engedélyek gyep és nádas művelési ág megváltoztatásához
- szakhatósági hozzájárulás termőföld más célú hasznosításához, művelés alól kivett terület újrahasznosításához
- vizes élőhelyek partvonalától számított 50 m-en belül, tavak partjától számított 100 m-n belül meglévő építmények átépítéséhez, átalakításához

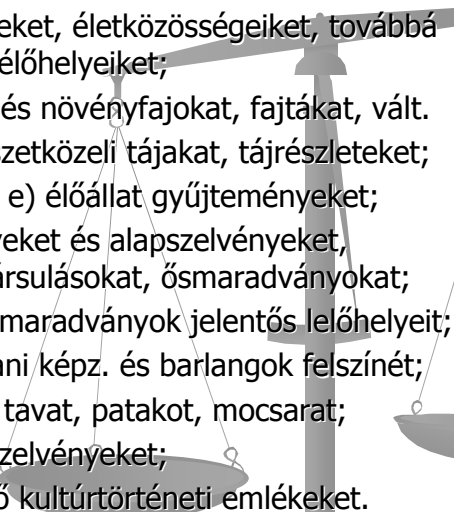
347/2006. (XII. 23.) Korm. rend

III. TERMÉSZETI TERÜLETEK ÉS ÉRTÉKEK KIEMELT OLTALMA

- **Védetté nyilvánítási eljárás**
  - **A védett természeti területek**
  - **Védőövezet**
  - **Védett területekre vonatkozó szabályok**
  - **Védett növény- és állatfajok, társulások**
  - **A barlangok védelme**
  - **Védett ásványi képződményekre vonatkozó szabályok**
-

Védetté nyilvánítási eljárás (22-27.§)

- **védetté kell nyilvánítani az arra érdemes**
    - a) vadon élő szervezeteket, életközösségeiket, továbbá termő-, tartózkodó-, élőhelyeiket;
    - b) régi hazai háziállat- és növényfajokat, fajtákat, vált.
    - c) természetes, természetközeli tájakat, tájrészleteket;
    - d) növénytelepítéseket e) élőállat gyűjteményeket;
    - f) földtani képződményeket és alapszelvényeket, ásványokat, ásványtársulásokat, ősmaradványokat;
    - g) védett ásványok, ősmaradványok jelentős lelőhelyeit;
    - h) felszíni, felszínalaktani képz. és barlangok felszínét;
    - i) álló- és folyóvizeket, tavat, patakot, mocsarat;
    - j) tipikus és ritka talajszelvényeket;
    - k) természethez kötődő kultúrtörténeti emlékeket.
-

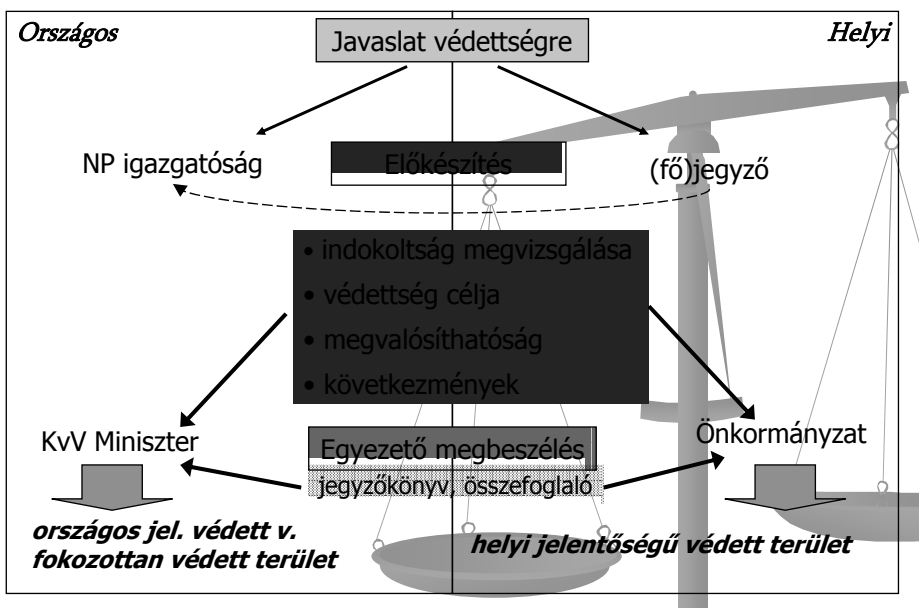
Ex lege védett

törvény erejénél fogva védett **minden**

- forrás,
- láp,
- barlang,
- víznyelő,
- szikes tó,
- kunhalom,
- földvár.

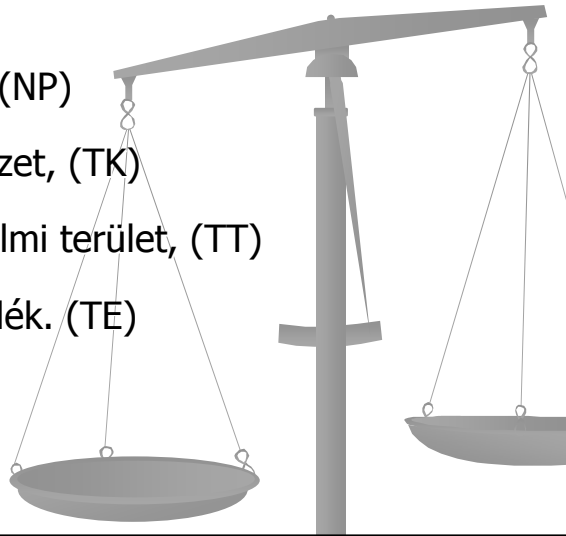
Területek védetté nyilvánítási eljárása

A védett természeti területek (28-29. §)

■ Típusok

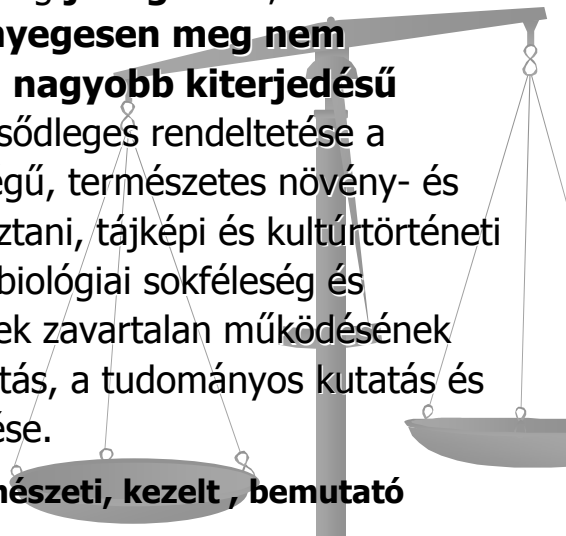
- a) nemzeti park, (NP)
- b) tájvédelmi körzet, (TK)
- c) természetvédelmi terület, (TT)
- d) természeti emlék. (TE)

Nemzeti Park

Nemzeti park az ország **jellegzetes, természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott**, olyan **nagyobb kiterjedésű** területe, melynek elsődleges rendeltetése a különleges jelentőségű, természetes növény- és állattani, földtani, víztani, tájképi és kultúrtörténeti értékek védelme, a biológiai sokféleség és természeti rendszerek zavartalan működésének fenntartása, az oktatás, a tudományos kutatás és a felüdülés elősegítése.

Övezetek: természeti, kezelt, bemutató

Tájvédelmi Körzet

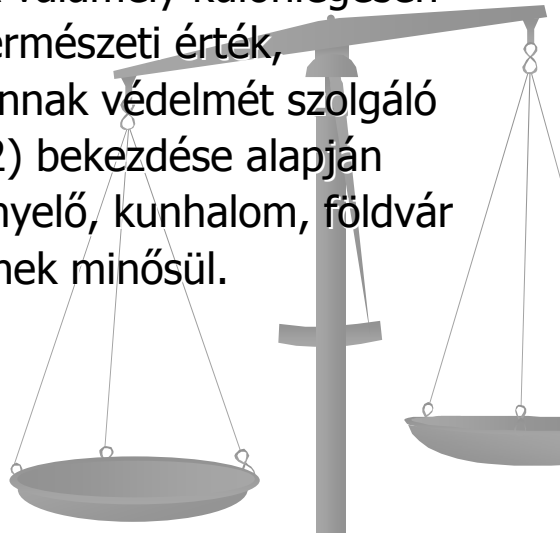
Tájvédelmi körzet az ország jellegzetes természeti, tájképi adottságokban gazdag nagyobb, általában összefüggő területe, tájrészlete, ahol az ember és természet kölcsönhatása esztétikai, kulturális és természeti szempontból jól megkülönböztethető jelleget alakított ki, és elsődleges rendeltetése a tájképi és a természeti értékek megőrzése.

Természetvédelmi Terület

Természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme. A 23. § (2) bekezdése alapján védett láp, szikes tó természetvédelmi területnek minősül.

Természeti Emlék

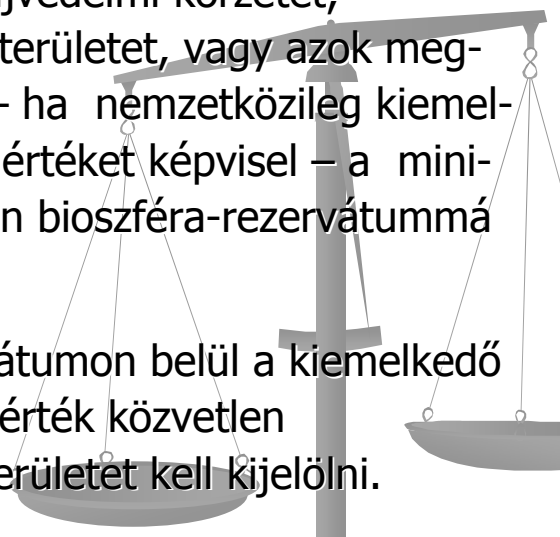
Természeti emlék valamely különlegesen jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület. A 23. § (2) bekezdése alapján védett forrás, víznyelő, kunhalom, földvár természeti emlékeknek minősül.

Bioszféra rezervátum

Nemzeti parkot, tájvédelmi körzetet, természetvédelmi területet, vagy azok meghatározott részét – ha nemzetközileg kiemelkedő tudományos értéket képvisel – a miniszter jogszabályban bioszféra-rezervátummá minősíthet.

A bioszféra-rezervátumon belül a kiemelkedő természetvédelmi érték közvetlen megóvására magterületet kell kijelölni.

Erdőrezervátum

- természetes vagy természetközeli állapotú erdei életközösség megóvását,
  - a természetes folyamatok szabad érvényesülését,
  - a kutatások folytatását
- szolgáló erdőterületeket a KvVMiniszter + FVFMiniszter erdőrezervátummá nyilvánítja. Magterületét kell kijelölni.

Védőövezet (30. §)

- védett természeti területet - szükség esetén - védőövezettel kell ellátni.
- miniszter/önkormányzat rendeletben
- a védőövezet rendeltetése, hogy megakadályozza vagy mérsékelje azoknak a tevékenységeknek a hatását, amelyek a védett természeti terület állapotát vagy rendeltetését kedvezőtlenül befolyásolnák.

Védett területekre vonatkozó szabályok

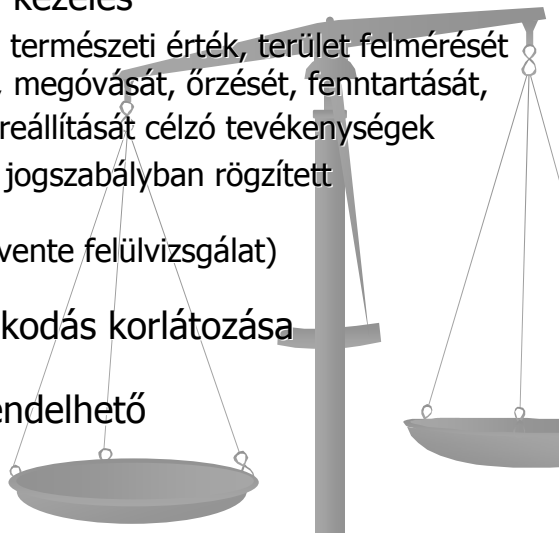
- tilos védett természeti terület állapotát, jellegét a tv-i célokkal ellentétesen megváltoztatni
- védett természeti területen lévő erdő elsődlegesen védelmi rendeltetésű
- fokozottan védett természeti területen lévő erdőben erdőgazdálkodási beavatkozás csak a természetvédelmi kezelés részeként
- erdőnevelés a term. erdőtársulások fajösszetételét és állományszerkezetét megközelítve
- erdőfelújítás megfelelő őshonos fajokkal

Védett területekre vonatkozó szabályok

- különleges rendeltetésű vadászterületté nyilvánítható a
  - fokozottan védett természeti terület,
  - nemzeti park,
  - bioszféra-rezervátum vagy erdőrezervátum,
  - nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó területen lévő vadászterület
- vadászat, állományszabályozás:
felügyelőség → vadászati hatóság → vadászatra jogosult

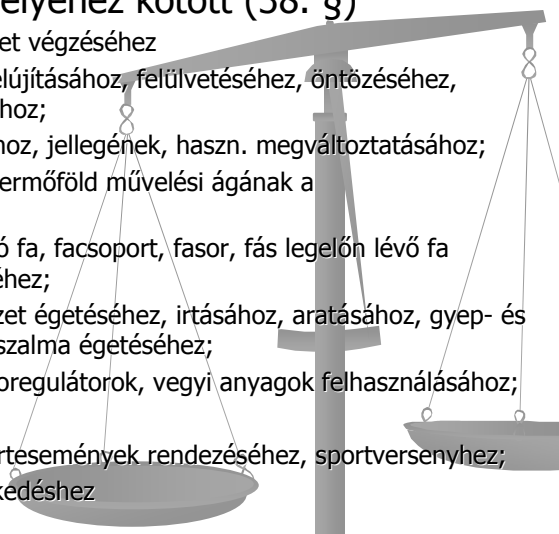
Védett területekre vonatkozó szabályok

- Természetvédelmi kezelés
  - ~nek minősül a v. természeti érték, terület felmérését és nyilvántartását, megóvását, őrzését, fenntartását, bemutatását, helyreállítását célzó tevékenységek
  - védetté nyilvánító jogszabályban rögzített
- Kezelési terv (10 évente felülvizsgálat)
- közlekedés, tartózkodás korlátozása
- építési tilalom elrendelhető

Védett területekre vonatkozó szabályok

- tv. hatóság engedélyéhez kötött (38. §)
  - a) kutatás, gyűjtés, kísérlet végzéséhez
  - b) a gyepek feltöréséhez, felújításához, felülvizsgálásához, öntözéséhez, legeltetéséhez, kaszáláshoz;
  - c) a terület helyreállításához, jellegének, haszn. megváltoztatásához;
  - d) föld rendeltetésének, termőföld művelési ágának a megváltoztatásához;
  - e) erdő tv alá nem tartozó fa, facsoport, fasor, fás legelőn lévő fa kivágásához, telepítéséhez;
  - f) nád és más vízínövényzet égetéséhez, irtásához, aratásához, gyepek és parlagterület, tarló és szalma égetéséhez;
  - g) növényvédő szerek, bioregulátorok, vegyi anyagok felhasználásához;
  - h) horgászathoz;
  - i) közösségi és tömegsportesemények rendezéséhez, sportversenyhez;
  - j) járművel történő közlekedéshez

Védett területekre vonatkozó szabályok

- o. j. védett természeti területre kihatással lévő hatósági eljárás során a felügyelőség szakhatóságként működik közre
- Fokozottan védett természeti területre történő belépéshez engedély szükséges (kiv.: jelzett turistautak és tanösvények)
- Fokozottan védett természeti területen csak természetvédelmi kezelés végezhető
- Védett terület tulajdonosának kötelességei
köteles túrni: oltalom, tudományos megismerése, bemutatása érdekében végzett tevékenységét;
tv. ingatlanát időlegesen használja,

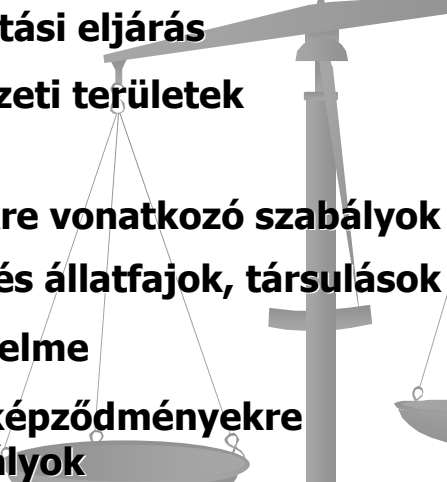
Az Európai Közösségek jogi aktsaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozó területek kijelölése

- A Natura 2000 területeket a Kormány rendeletben jelöli ki és teszi közzé, valamint határozza meg az e területekre vonatkozó szabályokat. A Natura 2000 területeken lévő földrészleteket a miniszter rendeletben hirdeti ki.

275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet

az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

III. TERMÉSZETI TERÜLETEK ÉS ÉRTÉKEK KIEMELT OLTALMA

- **Védetté nyilvánítási eljárás**
  - **A védett természeti területek**
  - **Védőövezet**
  - **Védett területekre vonatkozó szabályok**
  - **Védett növény- és állatfajok, társulások**
  - **A barlangok védelme**
  - **Védett ásványi képződményekre vonatkozó szabályok**
-

Védett növény- és állatfajok, társulások (42 §)

- **Tilos a védett növényfajok egyedeinek veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása.**
  - **Felügyelőség engedélye kell védett növény egyedének, virágának, termésének gyűjtéséhez; egyedének birtokban tartásához, telepítéséhez; egyedének kiviteléhez, behozatalához; preparálásához; betelepítéséhez, visszatelepítéséhez, természetbe vonásához; nemesítési kísérlethez; biotechnológiai célra történő felhasználásához; mesterséges géncseréjéhez.**
- FV → OKTVF
- **Fokozottan védett növényfajok esetén engedély csak természetvédelmi vagy más közérdekből adható**
-

Védett növény- és állatfajok, társulások

- Tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kíntása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása.
- Felügyelőség engedélye kell védett állatfaj
FV → OKTVF kivéve fészek-áttelepítés
állományának szabályozásához; egyedeinek gyűjtéséhez, befogásához, elejtéséhez, birtokban tartásához, idomításához; szaporításához; preparálásához, a preparátumok birtokban tartásához; élőállat gyűjteményben tartásához; külföldi állományból származó egyeddel kiegészítéséhez; mesterséges géncseréhez; egyedének cseréjéhez, adásvételéhez; kiviteléhez, behozatalához; visszatelepítéséhez, betelepítéséhez; riasztási módszer alkalmazásához; fészkek áttelepítéséhez; háziasításhoz
- fokozottan védett állatfajok esetén engedély csak természetvédelmi vagy más közérdekből adható

Védett növény- és állatfajok, társulások

(44-47 §)

- elhullott, elejtett védett állat egyedét a megtalálónak az igazgatósághoz be kell jelentenie
- fokozottan védett élő szervezetek élőhelyén, valamint élőhelye körül használati, gazdálkodási korlátozást rendelhet el a felügyelőség
- védett, fokozottan védett fajnak minősülnek a védett, fokozottan védett növényfajok, illetőleg állatfajok hibridjei
- védett régi hazai háziállatfajok és fajtákra vonatkozó szabályokat, a FM+KvV miniszter

A barlangok védelme (48-51. §)

- védettsége kiterjed bejáratára, teljes járatrendszerére, a befoglaló kőzetére, képződményeire, formakincsére, bármilyen halmazállapotú kitöltésére, természetes élővilágára, továbbá a mesterségesen létrehozott, bejárat vagy barlangrészeket összekötő szakaszára
- mesterséges üregek védetté nyilváníthatók (Miniszter)
- A miniszter engedélyre szükséges barlang, barlangszakasz hasznosításához; kiépítéséhez; barlangi képződmények kimentéséhez, hasznosításához, értékesítéséhez, külföldre juttatásához.

A barlangok védelme (48-51. §)

- A felügyelőség engedélyre szükséges barlangban, barlangszakaszban végzendő kutatáshoz, kísérlethez, gyűjtéshez; barlangi bűvármerüléshez; műszaki beavatkozáshoz, különösen bejárat vagy barlangszakasz lezárásához, műtárgy elhelyezéséhez, azok felújításához, helyreállításához; filmforgatáshoz; végzendő robbantáshoz a felügyelőség szakhatósági hozzájárulása kell; az építési, fennmaradási engedélyhez; vegyi anyag tárolásához, felhasználásához; telekalakítás engedélyezéséhez; ipari, mezőgazdasági, erdőgazdasági, szolgáltató tevékenységhez telep létesítéséhez, alkalmazott technológia megváltoztatásához; nyomvonalas létesítmény és földmű építéséhez;

Védett ásványi képződményekre vonatkozó szabályok (52. §)

- A ritka, különleges nagyságú, kifejlődésű, vagy szakmai, tudományos szempontból kiemelkedő jelentőségű ásványok, ásványtársulások és ősmaradványok körét, pénzben kifejezett értékét a miniszter rendeletben állapítja meg.
- Lehetőleg eredeti helyükön kell megőrizni, ha ez nem lehetséges, úgy kell elhelyezni, hogy az oktatási, tudományos és bemutatási célokat szolgáljon.
- feltárt védett ásványokat, ősmaradványokat az igazgatóságnak be kell jelenteni, leletmentés
- védett ásványok, ősmaradványok gyűjtéséhez, forgalomba hozatalához, külföldre viteléhez a felügyelőség engedélye szükséges
- Védett ásványokra, ősmaradványokra végleges kiviteli engedély nem adható.

IV. A TERMÉSZET VÉDELMENEK TERVEZÉSI ÉS SZERVEZETI RENDSZERE

- **A természet védelme és a területi tervezés**
- **A természetvédelem állami szervezete**
- **Az ügyész szerepe a természetvédelemben**
- **Az önkormányzatok természetvédelmi feladatai**
- **A nyilvánosság részvétele a természet védelmében**
- **Természetvédelmi információs rendszer**

A természet védelme és a területi tervezés (53-55.§)

- Nemzeti Környezetvédelmi Program részeként Nemzeti Természetvédelmi Alaptervet készíteni

Alapterv tartalma:

- az ország természeti területeinek állapota, a biol. sokféleség megőrzése szempontjából jelentős folyamatok, tevékenységek;
- a természeti értékek és területek megóvására ált. követelmények, ágazati és ágazatközi feladatok;
- hosszú és középtávú szempontok:
  - a védett természeti értékek és területek megóvása
  - az ökológiai hálózat és az ökológiai (zöld) folyosók
  - érzékeny természeti területek, rendszerek
  - a term. véd. kutatás-fejlesztési, oktatási, bemutatási feladatai.

■ Végrehajtására a Miniszter

- regionális /adott tájra vagy védett természeti területre /természeti értékekre vonatkozó tervet készített,
- a földművelésügyi és vidékfejlesztési, valamint a gazdasági és közlekedési miniszterrel együttes rendeletben jelöli ki az ökológiai (zöld) folyosókat, és határozza meg az e területekre vonatkozó szabályokat

Nemzeti Környezetvédelmi Program

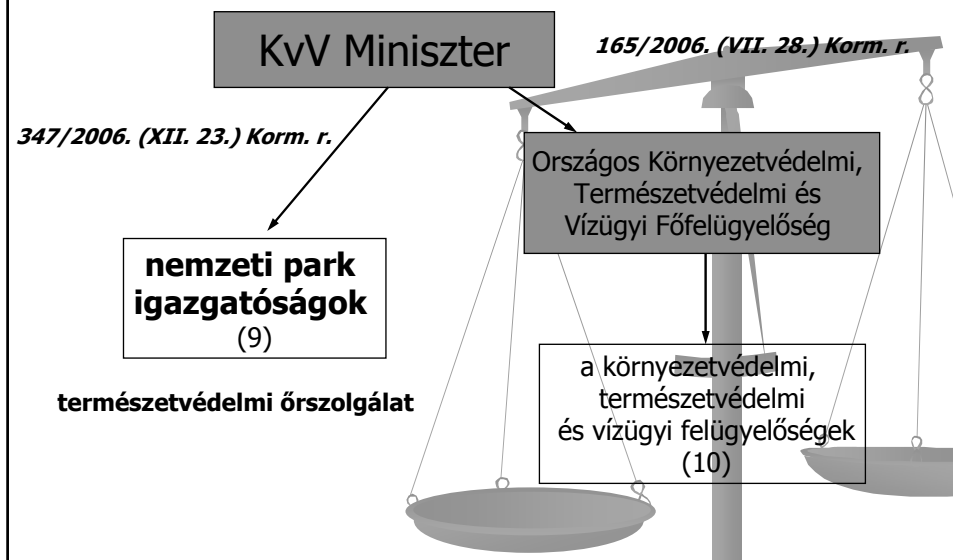
- NKP-I. (83/1997. (IX. 26.) OGY Hat. 1997-2002.)
- NKP-II. (132/2003. (XII. 11.) OGY Hat. 2003-2008.)
  1. A program alapelvei, keretei és összefüggései
  2. A második NKP célrendszere
  3. Beavatkozások a különleges kezelést igénylő területeken
  4. A megvalósítás eszközei és intézményrendszere
  5. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv

Nemzeti Természetvédelmi Alapterv

Biológiai sokféleség védelme és tájvédelem (5. TAP)
Az ország természetvédelmi tevékenységének legmagasabb szintű átfogó stratégiája.

- Helyzetértékelés, NTA I értékelése
- Tervezett tevékenységek
  - Tvt összes végrehajtási rendelete elkészüljön
  - jegyzékek
  - EU jogharmonizáció, nemzetközi egyezmények
  - személyi feltételek
  - kutatás, monitorozás
  - oktatás, ismeretterjesztés, szemléletformálás

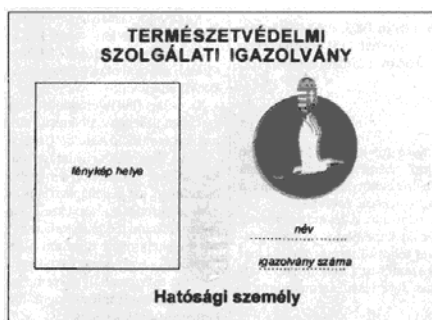
A természetvédelem állami szervezete (56-59.§)

Természetvédelmi Őrszolgálat

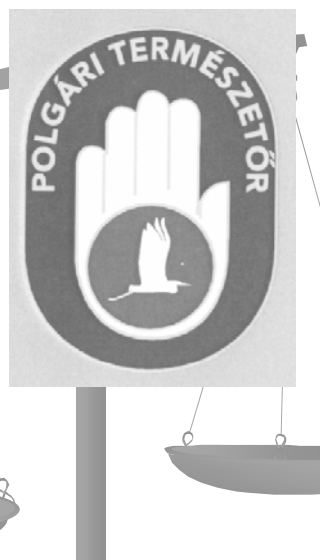
- Tvt. 59 §
- 1997. évi CLIX. tv.
- 4/2000 (I.21) Korm. rend.
- 9/2000. (V. 19.) KöM rend.

- Természetvédelmi őr
országos jelentőségű természeti és régészeti értékek védelme
- Önkormányzati természetvédelmi őr
helyi jelentőségű természeti és régészeti értékek védelme

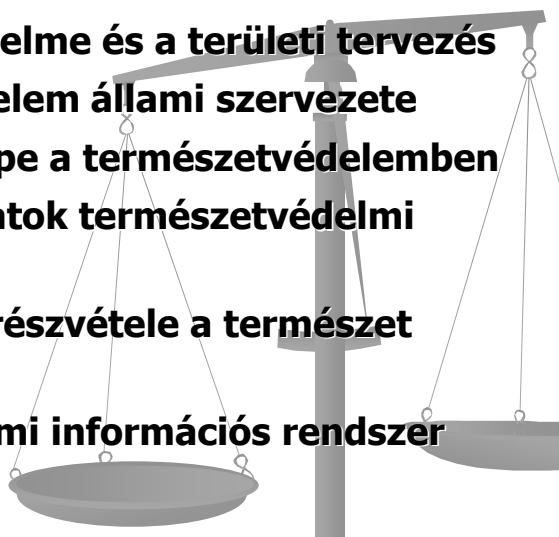
Polgári természetőrök

- Tvt 66.§ és 85. §
- 33/1997. KTM rendelet
- önkéntes segítő
- önállóan min. 3 fős csoportban
- tájékoztat, figyelmeztet
- távozásra felszólíthat
- szakirányú végzettség + vizsga

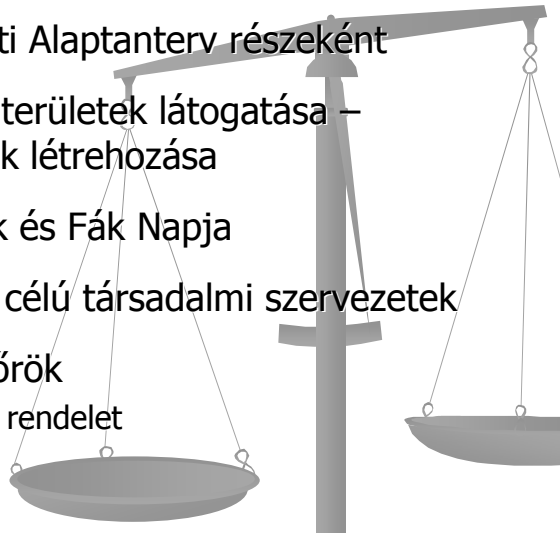
IV. A TERMÉSZET VÉDELME NEK TERVEZÉSI ÉS SZERVEZETI RENDSZERE

- **A természet védelme és a területi tervezés**
- **A természetvédelem állami szervezete**
- **Az ügyész szerepe a természetvédelemben**
- **Az önkormányzatok természetvédelmi feladatai**
- **A nyilvánosság részvétele a természet védelmében**
- **Természetvédelmi információs rendszer**

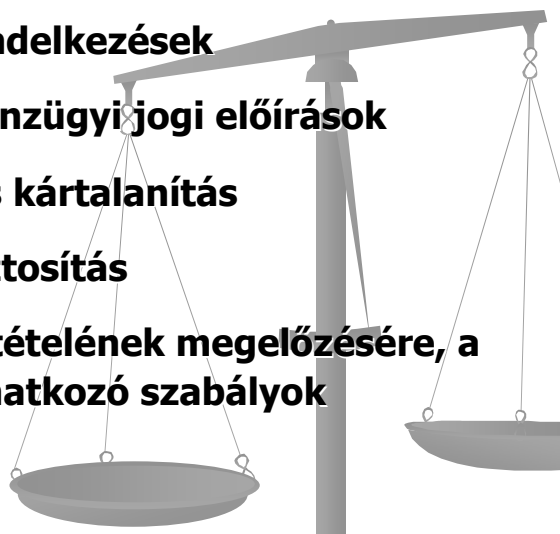
Állampolgárok részvétele a természet védelmében

- oktatás → Nemzeti Alaptanterv részeként
  - védett természeti területek látogatása – bemutató területek létrehozása
  - május 10 Madarak és Fák Napja
  - természetvédelmi célú társadalmi szervezetek
  - polgári természetőrök
- 33/1997. (XI. 20.) KTM rendelet

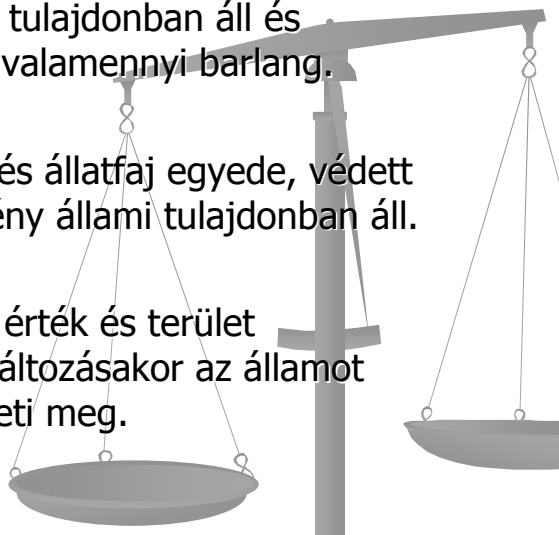
V. A TERMÉSZET VÉDELME NEK TULAJDONI ÉS GAZDASÁGI ALAPJAI

- **Tulajdonjogi rendelkezések**
- **Gazdasági és pénzügyi jogi előírások**
- **Támogatások és kártalanítás**
- **Biztosíték és biztosítás**
- **Védett állat kártételének megelőzésére, a kárviselésre vonatkozó szabályok**

Tulajdonjogi rendelkezések

- Kizárólagos állami tulajdonban áll és forgalomképtelen valamennyi barlang.
- A védett növény- és állatfaj egyede, védett ásványi képződmény állami tulajdonban áll.
- Védett természeti érték és terület tulajdonjogának változásakor az államot elővásárlási jog illeti meg.

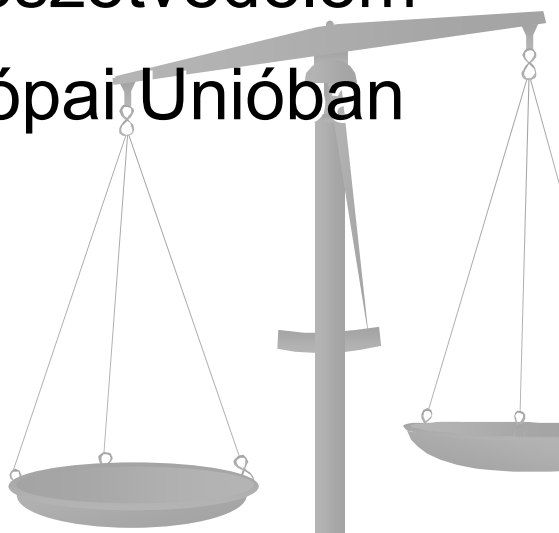

VI. A TERMÉSZETVÉDELEM ELJÁRÁSJOGI SZABÁLYAI ÉS SZANKCIÓI

- **Eljárási rendelkezések**
- **A természeti állapotfelmérés**
- **Természetvédelmi bíróság**
- **Polgári jogi felelősség**
- **Vegyes és záró rendelkezések**

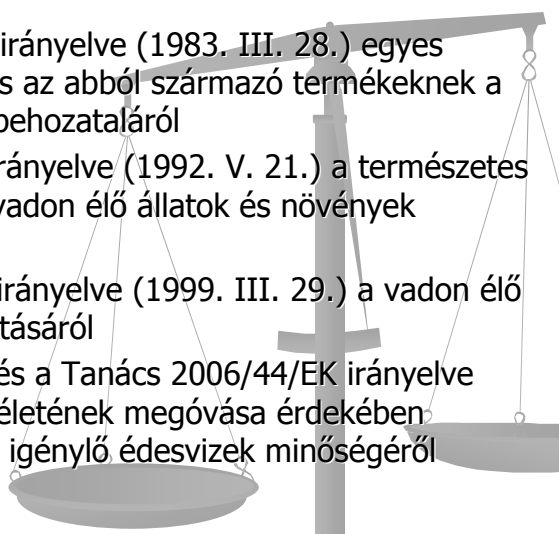

A természetvédelem az Európai Unióban

A legfontosabb EU-s jogszabályok

- A Tanács 79/409/EGK irányelve (1979. IV. 2.) a vadon élő madarak védelméről
- A Tanács 83/129/EGK irányelve (1983. III. 28.) egyes fókakölykök bőrének és az abból származó termékeknek a tagállamokba történő behozataláról
- A Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. V. 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről
- A Tanács 1999/22/EK irányelve (1999. III. 29.) a vadon élő állatok állatkertben tartásáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2006/44/EK irányelve (2006. IX. 6.) a halak életének megóvása érdekében védelmet vagy javítást igénylő édesvizek minőségéről

A legfontosabb EU-s jogszabályok II.

- A Tanács 348/81/EGK rendelete (1981. január 20.) a bálnákból és egyéb cetekből származó termékek behozatalának közös szabályairól
- Az Európai Parlament és a Tanács 2152/2003/EK rendelete (2003. november 17.) a Közösségen belüli erdők és környezeti kölcsönhatások megfigyeléséről (Forest Focus)
- 6. Környezeti Akcióprogram (2002-2012)
Biológiai sokféleség csökkenésének megállítása (2006-2010)

A Natura 2000 hálózat

- **Európai jelentőségű védett területek hálózata, mely**
  - az EU Madárvédelmi Irányelve (79/409/EGK) alapján kijelölt **Különleges Madárvédelmi területekből**
= **Special Protection Areas (SPA)** és
  - az Élőhelyvédelmi Irányelv (92/43/EGK) alapján kijelölt **Különleges Természetmegőrzési Területekből**
= **Special Areas of Conservation (SAC)** áll.
- A területek kijelölése **kötelező** valamennyi tagország számára, de **nem azonos** a hazai jogszabállyal kihirdetett védett természeti területekkel.

Natura 2000 területek kiterjedése

- Az európai ökológiai hálózatba bekerült a Magyarországon **eddig is külön jogszabállyal védett területek 90%-a, azaz 0,71 millió ha**
- és **további 1,2 millió ha** Natura 2000 terület
  - 468 Különleges Természetmegőrzési Terület
→ 1,41 millió ha
  - 55 Különleges Madárvédelmi Terület
→ 1,29 millió ha
- A két területtípus közötti átfedés 42%;
összesen → **1,95 millió ha**, tehát az ország 21 %-a vált Natura 2000 területté

275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

- A rendelet célja
- Fogalmak
- A rendelet hatálya
- A Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja
- Natura 2000 területek lehatárolása
- A Natura 2000 területekre vonatkozó támogatások és kártalanítás
- A Natura 2000 területekre vonatkozó szabályok

Mellékletek

1. A) Közösségi jelentőségű madárfajok

1. B) Az Európai Közösség területén rendszeresen előforduló egyéb, vonuló madárfajok

2. A) Közösségi jelentőségű állatfajok

2. B) Kiemelt közösségi jelentőségű

Mellékletek

8. Adatlap az Európai Bizottság részére a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő növények és állatok védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv 6. cikke (4) bekezdése alapján teljesítendő **tájékoztatáshoz és véleménykééréshez**

9. A kül. madárvédelmi, val. a különleges és a kiemelt jel. természetmegőrzési ter. kijelölésének szempontjai

10. A vadon élő madárfajok kutatásának kiemelt témái

11. Jóváhagyott különleges természetmegőrzési ter.

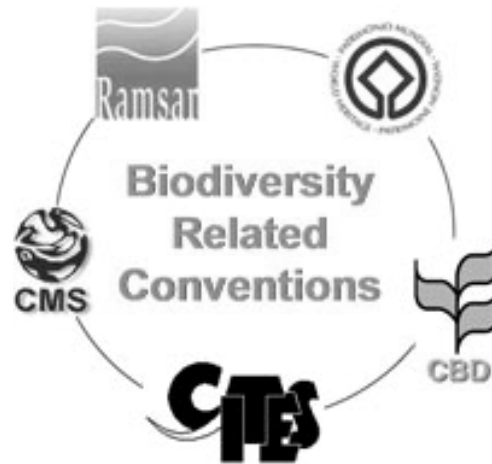
12. Jóváhagyott kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek

13. A Natura 2000 fenntartási terv és az annak alapjául szolgáló dokumentáció tartalmi követelményei

14. A hatásbecslési dokumentáció tartalmi követelményei

15. A Natura 2000 területet érintő hatások megállapításának szempontjai

Nemzetközi természetvédelmi egyezmények

Ramsari Egyezmény

- nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen mint a vízimadarak tartózkodási helyéről
- Elfogadva: 1971. február 2-án Ramsar (Irán)
- Hatályban: 1975. decembertől
- Vált.: 1982 párizsi jegyzőkönyv, 1987 reginai mód.
- Magyaro.: csatl. 1979. (1993. évi XLII. törvény)
- Cél: a vizes élőhelyek megőrzésének elősegítése nemzetközi együttműködés keretében, a vizes élőhelyek növény- és állatvilágának (különösen a madarak) védelme érdekében.

Ramsari egyezmény részeseinek kötelességei

- min. 1 vizes területet kiválasztani
„Nemzetközi Jelentőségű Vadvizek Jegyzéké”-be
- Minden változásról köteles a lehető legkorábbi időpontban tájékoztatni.
- Vándor vízimadár-állomány megóvását, gondozását és célszerű felhasználását.
- Vadvizeket védett területté nyilvánítja, és ezek megfelelő felügyeletét biztosítja.
- Elősegíti a vadvizekkel, és azok növény- és állatvilágával kapcsolatos kutatást, adatcserét és tájékoztatást.

Párizsi Egyezmény

- világ kulturális és természeti örökségének védelméről
- UNESCO Világörökség Egyezmény
- Elfogadva: 1972. november 16.
- Magyaro. csatlakozott 1985 (1985. évi 21. tvr.)
- Cél: a kiemelkedő jelentőségű természeti és kulturális értékek védelme és ennek érdekében nemzetközi együttműködés előmozdítása.

A Párizsi Egyezmény főbb pontjai

- az örökség védelme elsősorban annak az államnak a kötelessége, amelynek fennhatósága alá tartozik
- a pénzügyi feltételek biztosításáról, emellett a felek segítik egymást e feladatok ellátásában.
- „Világörökség Jegyzéke”
- Világörökség Bizottság

Magyar helyszínek

- Budapest Duna-parti látképe, Várnegyed, Andrassy út és történelmi környezete (1987. *Kulturális*)
- Hollókő ófalu és táji környezete (1987. *Kulturális*)
- Aggteleki-karszt Szlovák-karszt barlangjai (1995. *Természeti*)
- Pannonhalmi Bencés Főapátság (1996. *Kulturális*)
- Hortobágyi NP - Puszták (1999. *Kulturális - kultúrtáj*)
- Pécsi ókeresztény sírkamrák (2000. *Kulturális*)
- Fertő / Neusiedlersee kultúrtáj (2001. *Kulturális - kultúrtáj*)
- A tokaji történelmi borvidék (2002. *Kulturális - kultúrtáj*)

Washingtoni Egyezmény (CITES)

- veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről
- Elfogadva: 1973. március 3.
- Hatályban: 1975. július 1-től
- Magyaro. csatlakozott 1985 (2003. évi XXXII. tv.)
- Cél: ellenőrzése alá vonja a veszélyeztetett fajok kereskedelmét, és ezáltal megakadályozza, hogy állat- és növényfajok ezrei a kipusztulás szélére jussanak.

A Washingtoni Egyezmény kategóriái

- **I. Függelék:** kipusztulással fenyegetett fajok ezek kereskedelmét csak rendkívüli körülményei között szabad engedélyezni.
- **II. Függelék:** azokat a fajok, melyek kereskedelmét szigorú szabályozásnak kell alávetni annak érdekében, hogy elkerüljék a fennmaradásukkal összeegyeztethetetlen hasznosítást;
- **III. Függelék:** olyan fajok, amelyekről a része felek bármelyike megállapította, hogy védelmük nemzetközi együttműködést igényel a kereskedelem ellenőrzésében.

Bonni Egyezmény (CMS)

- a vándorló vadon élő állatfajok védelméről
- Elfogadva: 1979. június 23.
- Hatályban: 1980.
- Magyaro. csatlakozott 1982 (1986. évi 6. tvr.)
- I. függelék a veszélyeztetett, fokozott védelmet igénylő vándorló állatfajok.
- II. függelékben az ún. kedvezőtlen védelmi helyzetű fajok: a vándorlás útvonalába eső országoknak közös megállapodásokat kell kötni.

Megállapodás az európai denevér-fajok populációinak védelméről

Agreement on the Conservation of Populations of European Bats

- Magyaro. 1994. június 22-én csatlakozott (1994/18. Nemz. Sz.)

Célok:

- tiltani a denevérek szándékos befogását, tartását és pusztítását
- jelentős pihenő- és búvóhelyek táplálkozási területek feltérképezése, védelmének a biztosítása
- szemléletválttatás, tanácsadás, kutatási programok.
- peszticidhasználatban lehetséges káros hatásokat figyelembe venni.

Megállapodás az afrikai-eurázsiai vándorló vízimadarak védelméről

- Hágában, 1995. június 16-án
- 2003. évi XXXIII. törvény
- Egyezmény mellékletei:
  - 1. melléklet: Megállapodás területe
  - 2. melléklet: megáll. hatálya alá tartozó vízimadár-fajok
  - 3. melléklet: Cselekvési terv
    - fajok védelme
    - élőhelyvédelem
    - emberi tevékenységek szabályozása
    - kutatás, monitorozás
    - oktatás tájékoztatás
    - végrehajtás

Berni Egyezmény

- az európai, vadon élő élővilág és a természetes élőhelyek védelméről
- Elfogadva: 1979. Bern (Svájc)
- Magyaro. csatlakozott 1989-ben
- Cél: a vadon élő állat- és növényfajok és élőhelyeik védelme különös figyelemmel a veszélyeztetett fajokra, (beleértve a vonuló fajokat is) és élőhelyekre, valamint ezek védelme érdekében az országok közötti együttműködés elősegítése.

A Berni Egyezmény függelékei

- I. függelék: fokozottan védett növények
- II. függelék: fokozottan védett állatok
- III. függelék: védett állatokat.
- IV. függelék: tiltások
mérgek, mérgező v. bénító csalétkék, robbanóanyagok,
mesterséges fényforrások, a hurkozás, megvakított vagy
megcsonkított, élő csali-állatok használata, a
félautomata vagy automata fegyverek...
emlősökre: nem szelektív csapdázás, a kifüstölés,
gázosítás ...

Riói Egyezmény (CBC)

- Biológiai Sokféleség Egyezmény
- Elfogadva: 1992. június 13.
- Magyaro. csatl. helyben 1992 (1995. évi LXXXI. tv.)
- Cél: a biológiai sokféleség megőrzése,
komponenseinek fenntartható használata és a
vadon élő élővilágból, mint genetikai forrásokból
származó haszon igazságos elosztása. Mindenféle
élőlény és élő rendszer fennmaradását célozza!

A Rioi Egyezmény vállalásai

- tevékenységével nem okoz környezeti kárt határain kívül;
- nemzeti stratégia a biológiai sokféleség védelmére és fenntartható hasznosítására;
- gondoskodik az in situ védelemről védett területeken és azon kívül is; fenntart ex situ védelmi intézményeket;
- a megőrzést elősegítő kutatási és képzési programokat végez, elősegíti a kutatás eredményeinek felhasználását,
- környezeti hatásvizsgálat alá veti azokat a terveket és programokat, amelyek várhatóan károsítók;
- biztosítja a származó haszon megosztását a származási országgal;

Nemzetközi természetvédelmi szervezetek

- KORMÁNYKÖZI szervezetek
- NGO-k

IUCN World Conservation Union Természetvédelmi Világszövetség

- Nemzetközi Természetvédelmi Unió
- Alapítva: 1948
- Tagjai: államok, kormányzati szervezetek, NGO-k

Feladatok:

- Segíti a kormányzatok és a környezetvédő szervezetek együttműködését
- vörös listát készít
- veszélyeztetett fajok kategóriarendszere

WWF

- Világ Természetvédelmi Alap (World Wildlife Fund)
- 1961. szeptember 11-én alakult

- Három fő célkitűzése a biológiai sokféleség megőrzése, a környezeti szennyezések csökkentése és a természeti erőforrások hosszú távon fenntartható használatának elősegítése.